

Чаленко Надія Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну

Діденко Анна Володимирівна

магістр
Київський національний університет технологій та дизайну

Чаленко Надежда Владимировна

кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов и
финансово-экономической безопасности
Киевский национальный университет технологий и дизайна

Диденко Анна Владимировна

магистр
Киевский национальный университет технологий и дизайна

Chalenko N.

Kiev National University of Technology and Design

Didenko A.

Kiev National University of Technology and Design

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті проаналізовано механізм оцінки забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, механізм.

Аннотация. В статье проанализирован механизм оценки обеспечения финансово-экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность, механизм

Annotation. In Article proanalyzovana system vnutrenneho Monitoring sub'yekta hozyaystvovanyua and predlozheny on activities of EE improvement.

Key words: monitoring system of financial monitoring, the likelihood of bankruptcy threat.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку промисловості України важливим завданням є забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Особливо ця проблема загострилася останнім часом, коли Україна переживає складний період, що характеризується дестабілізацією політичної та економічної ситуації в країні, трансформаційними процесами, пов'язаними з подоланням кризових явищ в усіх сферах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи розробки механізмів управління економічною безпекою підприємства відображені в роботах вітчизняних та зарубіжних авторів, таких як: Т. Васильців, О. Барановський, І. Бланк, К. Горячева, Т. Гладченко, О. Грунін, М. Єрмошенко, Р. Кириченко, Т. Клебанова, А. Могильний, Є. Олейников, В. Ортинський, Р. Руденський, В. Тамбовцев, А. Шеремет, В. Шлемко, В. Шликов та ін. Однак, залишаються дискусійними питання вибору методів управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки, враховуючи галузеві особливості підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретичних основ фінансово-економічної безпеки підприємства та розробка основних напрямків забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Дотримання безпеки підприємства є необхідною умовою функціонування будь-якого підприємства. Питання забезпечення фінансово-економічної безпеки вітчизняного підприємства розглядається як один із найважливіших пріоритетів, оскільки виступає основою ефективного управління ресурсами з метою захисті діяльності господарюючого суб'єкта від впливу кризових явищ.

Досліджена еволюція становлення поняття «фінансово-економічна безпека підприємства». Дослідження наукових результатів багатьох вчених показали, що поняття фінансово-економічної безпеки немає однозначного

тлумачення. У більшості наукових досліджень фінансова та економічна безпека підприємства розмежовуються. При дослідженні сутності економічної безпеки застосовують декілька підходів та розглядають їх на різних рівнях: на національному, регіональному та галузевому рівнях, на рівні підприємств.

Визначені основні елементи системи фінансово-економічної безпеки. Виявлено, що одним з найважливіших елементів системи безпеки підприємства є механізм її забезпечення, що являє собою сукупність законодавчих актів, правових норм, спонукальних мотивів і стимулів, методів, заходів, сил і засобів, за допомогою яких суб'єкт впливає на об'єкт для досягнення цілей безпеки і розв'язання завдань, які стоять перед нею.

Для визначення кількісного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства використовується декілька підходів: індикаторний (пороговий), ресурсно-функціональний, програмно-цільовий (комплексний), підхід на основі теорії економічних ризиків.

Аналіз методичних підходів до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства показав, що питання вибору критеріїв (індикаторів) оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства, системи показників, що її характеризують, і самих методичних підходів до визначення рівня фінансово-економічної безпеки є дискусійним і потребує подальшого дослідження.

Для підприємств, працюючих в умовах конкуренції, науковці виділяють наступні види рівнів фінансової безпеки підприємства: підтримуючий, мінімальний, дуже низький, низький, середній, високий і дуже високий. Кількісна оцінка кожного виду рівнів фінансової безпеки підприємства і його характеристика з позиції збереження глобального інтересу підприємства – збереження ринкової позиції – наведені в табл. 1.

Характеристика рівнів фінансової безпеки підприємства, діючого в умовах конкуренції

Рівень фінансової безпеки підприємства	Показник рівня фінансової безпеки	Характеристика стану підприємства на момент оцінки фінансової безпеки
1	2	3
Підтримуючий	До 0,05	Нестійкість фінансової безпеки. Підприємство знаходиться на межі фінансової безпеки, оскільки при незначному зменшенні прибутку може її втратити
Мінімальний	0,06 – 0,10	Підприємство знаходиться в фінансовій безпеці і здатне найближчі рік-два її підтримувати
Дуже низький	0,11 – 0,19	Обсяг інвестиційної підтримки умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємств, дозволяє зберегти існуючу ринкову позицію в поточному періоді, ставить під загрозу її в найближчій перспективі.
Низький	0,2 – 0,29	Об'єм інвестиційної підтримки умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємств, дозволяє зберегти існуючу ринкову позицію в поточному періоді і в найближчій (рік – два) перспективі
Середній	0,3 – 0,49	Об'єм інвестиційної підтримки умов, що забезпечують фінансову безпеку підприємств, дозволяє зберегти існуючу ринкову позицію в поточному періоді і в середній (два – чотири роки) перспективі, а також заложити фундамент формування конкурентних переваг
Високий	0,5 – 0,7	Інвестиційна підтримка умов, обумовлюючих фінансову безпеку підприємства, здійснюється з врахуванням основних потреб ринку, що дозволяє зберегти стратегічні позиції підприємства на ринку, мати суттєві конкурентні переваги
Дуже високий	Понад 0,7	Інвестиційна підтримка умов, обумовлюючих фінансову безпеку підприємства, здійснюється з врахуванням практично всіх потреб ринку, що дозволяє підприємству мати суттєві конкурентні переваги стратегічного характеру і стати лідером ринку (чи галузі)

Для оцінки рівня фінансової безпеки науковцями пропонуються різні показники фінансового стану підприємства.

Найбільш часто використовуються показники: коефіцієнт покриття, коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпеченості матеріальних затрат, коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості.

Аналіз балансу ТОВ «Брок-лайн» показав, що спостерігається збільшення загальної вартості майна підприємства в 2013 році на 44 тис. грн. або на 100%, що свідчить, як правило, про збільшення підприємством обсягів господарювання, що в свою чергу підвищує його платоспроможність. В першу чергу таке збільшення спричинено за рахунок збільшення оборотних активів підприємства у 2013 році, порівняно з 2012 роком на 44 тис. грн. що становить 100%, що оцінюються позитивно. Необоротні активи мають нульову балансову вартість, оскільки мають знос 100%.

Що стосується джерел формування капіталу підприємства, то його сформовано в основному за рахунок поточних зобов'язань та забезпечення. В 2013 році капітал підприємства збільшився на 44 тис. грн. за рахунок зростання власного капіталу на 77,9 тис. грн. При цьому поточні зобов'язання зменшились на 33,9 тис. грн., що позитивно характеризує динаміку валюти балансу. В 2014 році капітал зменшився на 45,2 тис. грн., що показує скорочення фінансовим можливостей діяльності підприємства.

В структурі пасивів підприємства важно прослідкувати певної стабільної структури. Так, в 2012 році найбільшу питому вагу склали поточні зобов'язання та забезпечення, які покрили від'ємне значення власного капіталу. Але в 2013 році ситуація покращилась і частка власного капіталу зросла до 76,7% і відповідно частка зобов'язань зменшилась до 23,3%.

Аналіз ліквідності та платоспроможності свідчить про відсутність ліквідності балансу підприємства. В той же час за результатами розрахунків показників ліквідності можна зробити висновок, що підприємство здатне

своєчасно і в повному обсязі ліквідувати поточні борги. Якщо в 2012 році поточні зобов'язання покривались оборотними активами лише на 81%, то в 2013 році покриття вже забезпечувалось вчетверо більше потреби. В 2014 році ситуація погіршилась і коефіцієнт покриття знизився до 1,38, що нижче порогового значення.

За результатами розрахунків абсолютних показників фінансової стійкості можна зробити висновок, що підприємство має абсолютну фінансову стійкість. Показники ділової активності та рентабельності мають недостатні рівні і негативно характеризують фінансовий стан підприємства.

Результати комплексної оцінки рівня фінансової безпеки підприємства зведені в табл. 2.

Таблиця 2

Розрахунок рівня фінансової безпеки ТОВ «Брок-лайн»

Показник	Значення показника		
	на 31.12. 2012р.	на 31.12. 2013р.	на 31.12. 2014р.
Коефіцієнт автономії	-0,096	0,308	0,108
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,010	0,165	0,019
Коефіцієнт фінансової залежності	-0,106	0,033	0,092
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,000	0,002	0,085
Коефіцієнт покриття	0,081	0,429	0,138
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	-0,263	0,015	0,132
Коефіцієнт оборотності активів	0,039	0,009	0,090
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,151	0,080	0,079
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,100	0,100	0,100
Інтегральний показник ФЕБ	-0,104	1,140	0,842

Зважаючи, що комплексний показник фінансової безпеки ТОВ «Брок-лайн» в 2013-2014 році більше 0,7, то можна констатувати дуже високий рівень фінансової безпеки підприємства. Але не всі розраховані показники

більше своїх нормативних значені і недостатньо підтверджують стабільний фінансовий стан ТОВ «Брок-лайн».

Таким чином, розглянута методика дозволяє оцінити рівень фінансової безпеки і визначити недоліки та позитивні сторони функціонування підприємства. Проте її використання не дозволяє здійснити своєчасну діагностику загроз, що виникають у основних функціональних сферах діяльності підприємства.

Для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «Брок-лайн» розглянуті питання функціонування та ефективності застосування системи фінансово-економічної безпеки підприємства. Досліджена структура системи забезпечення ФЕБ та етапи її функціонування.

Здійснена діагностика стану загроз фінансовій безпеці підприємства. Розглянутий підхід дає змогу простежити динаміку рівня загроз фінансово-економічній безпеці підприємства зіставленням темпів зростання показників його діяльності. Аналізуючи зміну значення узагальненого показника рівня загроз фінансово-економічній безпеці підприємства за декілька періодів, побудовано прогноз наближення стану фінансово-економічної безпеки підприємства до стану деякого «еталонного» підприємства.

Досліджена процедура оцінки стану фінансово-економічної безпеки на основі економіко-математичного моделювання. Обґрунтовані фактори, що впливають на ФЕБ, та здійснено їх кореляційно-регресійний аналіз. За результатами аналізу побудовано кореляційну модель та визначені її параметри. За результатами аналізу зроблено висновок, що у даного підприємства рівень фінансової безпеки низький в 2014 та середній в 2013 роках.

Підсумовуючи, необхідно зауважити, що забезпечення фінансової безпеки є однією з пріоритетних задач керівництва підприємства. Недосконалість фінансового ринку, законодавчої бази, специфіка функціонування української економіки і кожного конкретного підприємства загострюють проблеми забезпечення фінансової безпеки та обумовлюють ситуативний підхід до її оцінки.

Література

1. Гринюк Н.А. Методичні підходи до обґрунтування індикаторів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства / Н.А. Гринюк // Проблеми науки. – 2008. – № 8. – С. 35-40.
2. Вергун А. М., Савченко М. М., Тарасенко І. О. Діагностика рівня фінансово-економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс]/ Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/diagnostika-rivnya-finansovo-ekonomichnoyi-bezpeki-pidpriemstva>
3. Бондаренко О.О., Сухецький В.А. фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти// Ефективна економіка. – 2014. – № 10. [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>.
4. Коваль Л.П. Методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки підприємства / Л.П. Коваль // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – № 22.7. – С. 208-213.
5. Матвійчук Л.О. Методика визначення рівня фінансової безпеки машинобудівних підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 5(119). – С. 109-114.
6. Підхомний О.М. Індикатори оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання / О.М. Підхомний., Л.С. Яструбецька // Економічні науки : зб. наук. праць. – Сер.: Облік і фінанси. – 2007. – Вип. 23. – С. 234-237.
7. Шелест В.В. Методичний підхід до оцінки і забезпечення належного рівня фінансової безпеки довірчих товариств // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 12(102). – С. 134-140.